

*Відкритий урок із зарубіжної
літератури на тему:*

*К. Симонов «Жди мене». Поетизація
високого почуття, розкриття його
сутності в поезії*

(7 клас)

Учитель Шваченко Л.С.

Тема: Поетизація високого почуття, розкриття його сутності у поезії

К. М. Симонова «Жди мене...»

Мета: ознайомити учнів з біографією К. М. Симонова, проаналізувати зміст та художню своєрідність вірша К.М. Симонова «Жди мене...», розкрити ідею вірності й любові, втілену у вірші; показати рятівну роль любові й відданості для людини в часи лихоліть; вдосконалювати навички виразного читання; зв'язного мовлення, компаративного аналізу; розвивати вміння бачити та аналізувати деталі в художньому тексті; виховувати повагу до загальнолюдських цінностей ; сприяти вихованню емоційно-ціннісної компетенції.

Тип уроку : Урок вивчення нового матеріалу.

Обладнання: Портрети К. Симонова, І. Цілик, тексти віршів К. Симонова «Жди мене», Ірини Цілик «Повертайся живим», відеозаписи «Вірш «Жди меня»), пісні «Ти головне повертайся додому»

(<http://pisnya.org.ua/kompozycja.php?id=601>).

*Ми виграли війну не тільки зброєю,
а й силою людських почуттів.*

Олесь Гончар

*Мы оба с тобою из племени,
Где если дружить – так дружить,
Где смело прошедшего времени
Не терпят в глаголе «любить».*

К. М. Симонов

*Треугольники – птицы, оригами войны.
Горьких судеб страницы и страшны, и нежны
Далеки расстоянья от фронтов до тылов.
Письма – связь расставаний через магию слов.*

Е. Кабалин

*Простой бумажный листок, как ты сердцу дорог,
Когда приходишь к нам от близких и родных.*

*Листок бумажный, сколько разговоров
Ты вызываешь силой строк своих родных.*

З фронтового листа. 1944р. р автор невідомий.

Хід уроку.

I. Мотивація навчання.

II. Оголошення теми та мети уроку, епіграфу.

III. Опрацювання теми уроку.

С чего начинается память – с берез?
С речного песка? С дождя на дороге?
А если - с убийства!
А если – со слез!
А если – с воздушной тревоги!
А если с визжащей пилы в облаках,
Со взрослых в пыли распростертых!
А если с недетского знания – как
Живое становится мертвым!
И в пять,
И в пятнадцать,
И в двадцать пять лет
Войной начинается память
Здесь в этой стране,
Где не помнящих – нет,
Попробуем это представить...

На сьогоднішньому уроці ми поговоримо про поетизацію високого почуття, розкриття його сутності у поезії К. М. Симонова «Жди мене...»

- Як ви розумієте слова К. М. Симонова «...прошедшего времени Не терпят в глаголе «любить»? (пам'ять, дружба, кохання не мають забуття)

- Чи погоджуєтесь ви із твердженням поета про те, що дружба та кохання не мають минулого часу?

- Як ви вважаєте, яке випробування для закоханих найвідповідальніше? (*вміння чекати і залишатися вірними*).

- Як події у світовій літературі ХХ століття стали важкими випробуваннями для багатьох людей? (*Події Другої світової війни*).

Слово вчителя. Напевно, кожна сім'я має, хоч невеликий, сімейний архів. І це дуже добре. Молоде покоління має знати і пам'ятати своїх предків. Особливо загострено відчуваєш минуле, коли дивишся фотографії та читаєш старі листи.

Багатьом з них вже понад 70 років. Написали їх люди, яких, мабуть, давно немає в живих, але за листами можна дізнатися їх турботи, почуття, мрії. Вивчати Другу Світову війну можна не за зведеннями інформбюро, не за картами бойових дій, а за живими свідченнями безпосередніх

учасників великих і трагічних подій нашої Батьківщини – за фронтовими листами.

Та родина, яка має у своєму архіві фронтові листи родичів, може цим пишатися. Фронтові листи змушують нас задуматися про борг нашого покоління перед поколінням воєнних років, про борг пам'яті і несуть для нас взірць патріотизму і

безмежної відданості Батьківщині. Солдатські листи, фронтові трикутники - остання нитка, що зв'язує живих із загиблими. Вони живі в цих листах і донині. Чується їх голос, близькі і зрозумілі радощі й прикрощі, біль і надія. Під час війни було багато різних форм листів, але основну

частину становили знамениті на той час трикутники. Збереглася велика кількість листів – листівок. Насиченість фронтових листів віршами, рядками з пісень, коломийками говорить нам про емоційність. Загострення почуттів у критичних, стресових ситуаціях змушує простих людей для вираження своїх переживань переходити до віршованої, поетичної форми. Широко поширився в роки війни жанр любовних листів, написаних віршами - вони йшли з фронту і на фронт. У них було яскраво видно почуття і прагнення бійця, який і в окопах не забував образ коханої. Основною темою листів була тема - «Чекай мене - чекаю тебе».

Війна... Вона ніби злодійка прокралась у кожний дім, відірвала солдат від рідної землі, розлучила сім'ї, зруйнувала домашній затишок. Кожен відчував, що він, як кохану, втратив рідну землю. Як вижити на війні та не втратити при цьому найдорогоціннішого в собі – людяності, вірності, кохання?

Вірш К. М. Симонова «Жди мене» розповість нам, що робило воїнів міцнішими за сталь у часи жорстоких випробувань.

Учитель. Сьогодні ми спробуємо знайти відповідь на проблемне питання:

- Що надає ліричному герою сили, щоб вижити? При яких умовах солдати повертаються з війни?

- Але про все по-порядку. Спочатку познайомимось з творчістю поета-фронтовика Костянтина Михайловича Симонова й спробуємо зрозуміти, яку ж «магію слів»

приховує у собі його твір .

Учитель. Діти, вам було домашнє завдання: ознайомитися з біографією К.Симонова.

Повідомлення учня про К. Симонова.

Завдання учням: скласти візитку поета.

Костянтин Михайлович Симонов (справжнє ім'я Кирило) — російський

радянський письменник, громадський діяч.

Твори: роман «Живі і мертві», вірш «Жди мене».

Учитель. Як ви зрозуміли, ми на уроці познайомимося з віршем К. Симонова «Жди мене»

Вірш присвячений відомій російській актрисі Валентині Серовій – дружині поета. Уперше вірш з'явився в газеті «Правда» на початку 1942р.

У 1943 за сценарієм К.Симонова був знятий фільм з однойменною назвою «Жди мене», де головну героїню зіграла Валентина Серова.

ФОТО

Прочитавши вірш, з'ясуємо, чому ж через 77 років вірш знову актуальний? На це питання ми сьогодні спробуємо відповісти.

До вашої уваги вірш моваю оригіналу.

Читання вірша «Жди мене» в оригіналі УЧИТЕЛЕМ+ перегляд відеоролика «Жди меня», читає актор кіно С. Безруков»

Вірш К. М. Симонова знали напам'ять, інколи його знаходили в карманах солдатських гімнастеров.

- Як вигадаєте, чому поезія знайшла такий відгук у серцях мільйонів людей? (*Вірш нагадує лист. Симонов писав про своє, але висловив думки мільйонів*)
- Які художні світи нам показані? (*свій - чужий, далекий – близький, війна – смерть*).
- Визначте роль ліричного героя в тексті? Що придає тексту автобіографічний характер? (*Герой-автор. Займенник – «мене»*).
- Чи є в тексті час? (*Нема. Він був написаний в 1941 році*).
- Простежте, скільки разів повторюється «жди мене» (*I - 8, II – 2, III - 1*).
(робота зі схемами)

Читання із зупинками: 1строфа

Жди меня, и я вернусь.

Только очень **жди**,

Жди, когда наводят грусть

Желтые дожди,

Жди, когда снега метут,

Жди, когда жара,

Жди, когда других не ждут,

Позабыв вчера.

Жди, когда из дальних мест

Писем не придет,
Жди, когда уж надоест
Всем, кто вместе **ждет**.

- Чому на початку війни герой - автор знаходиться у такому пригніченому стані? (*Симонов почав війну в 1939 році кореспондентом на Халхін-Голі, мав уявлення що несе війна*).
- Як герой просить чекати його? (*Коли інших не чекають*).
- Яке слово найчастіше повторюється у вірші? (*Слово «жди»*)
- Скільки разів повторюється слово «жди» в першій строфі? (*Слово «жди» повторюється 11 разів, навіть в слові «дожди»*.)
- Яким словом починається і закінчується перша строфа? (*Перша строфа починається словом «жди», закінчується – «ждёт»*)
- Чому так часто повторюється слово «жди»? (*Тим, хто на фронті, легше буде воювати, коли вони будуть знати, що їх ждуть кохані*)
- Що описано в рядках, які починаються словами «жди, когда»? (*Різні пори року: осінь, зима, літо; різні життєві обставини: когось забули, комусь не приходять листи, комусь набридло чекати*)
- Що означають ці рядки? (*Що очікування безстрокове, невідомо, коли воно закінчиться*)
- Яке значення в I строфі словосполучення «жди мене»? (*Це крик душі, молитва*).

Читання II строфи.

*2. **Жди** меня, и я вернусь,
Не желай добра
Всем, кто знает наизусть,
Что забыть пора.
Пусть поверят сын и мать
В то, что нет меня,
Пусть друзья устанут **ждать**,
Сядут у огня,
Выпьют горькое вино
На помин души...
Жди. И с ними заодно
Выпить не спеши.*

- Як помінялась інтонація звернення ліричного героя до коханої? (*він наказує*).
- Скільки разів повторюється слово «жди» в II строфі? (*3 рази*)
- На що це вказує? (*напруга ніби трішки спадає*)

- Чому вино гірке? (*від сліз; він наказує не оплакувати, не хоронити раніше часу*).
- Яке символічне значення числа 3 у II строфі? (*Божий початок, а значить життя*).

- Від чого застерігає ліричний герой? (*Не бажати добра тим, хто знає, що пора забути; не пити вина на спомин душі*)
- Чому не можна цього робити? (*Бо розірветься зв'язок між двома закоханими*)

Читання III строфи.

*3. Жди меня, и я вернусь,
 Всем смертям назло.
 Кто не ждал меня, тот пусть
 Скажет: — Повезло.
 Не понять, не ждавшим им,
 Как среди огня
 Ожиданием своим
 Ты спасла меня.
 Как я выжил, будем знать
 Только мы с тобой, —
 Просто ты умела ждать,
 Как никто другой
Впишишь.*

- Скільки разів повторюється слово «жди» в III строфі? Чому? (*5 разів: «жди – ждал – ждавшим – ожиданием – ждать. Це наполегливе прохання ліричного героя. Очікування допоможе повернутися «всем смертям назло», вижити*)
- Якими словами розпочинається кожна строфа? Чому? (*«Жди меня, и я вернусь». Ліричний герой вірить, що почуття коханої обов'язково врятують його від смерті*)
 - Чи помінявся внутрішній світ героя? (*він перестав боятися смерті*).
 - Чому люди говорять, що солдату «повезло»? (*вони не чекали його, не вірили у повернення*).
 - При яких умовах солдати повертаються з війни? (*«Просто ты умела ждать, как никто другой»*).
 - Яке смислове значення має число 2? (*Це кохання, яке спроможне творити дива – врятувати, захистити воїна від куль*).

- У цьому ліричному вірші римуються парні і непарні рядки: 1-ий – 3-ий, 2-ий – 4-ий і т.д. До того ж у вірші рими чоловічі, тобто з наголосом на останньому складі: «вернусь» - «грусть», «жди» - «дожди» і т.д. Чоловічі рими надають віршу силу натиску, енергію, твердість.

- Що турбує ліричного героя більше, ніж дощі, сніг, спека? *(Найбільше він боїться забуття: «Жди, когда других не ждут, позабыв вчера»)*

Яку роль у вірші відіграє розмовна лексика та розмовні інтонації?

- Який основний прийом побудови вірша? (Антитеза)

- Визначте сутність основного конфлікту вірша *(Це боротьба кохання (життя) з війною (смертю))*

Поясніть вислів «Всім смертям на зло»

- У вірші розкривається секрет щасливого повернення ліричного героя. У чому він полягає? Наведіть цитату.

- *(Как я выжил, будем знать*

- *Только мы с тобой –*

- *Просто ты умела ждать,*

- *Как никто другой.)*

-

Віру, надію і любов треба зберігати до останнього подиху. Ніякі чутки, лихі звістки, відсутність інформації, перестороги не повинні впливати на бажання дочекатися близької людини.

Ми виграли війну не тільки зброєю,

А й силою людських почуттів.

- **Олесь Гончар**

Що ви можете сказати про композицію вірша?

За своєю композицією вірш нагадує молитву, звернення під час важких випробувань до близької людини. Слова *жди*, *ждати* повторюється майже в кожному рядку вірша.

Висновок.

З одного боку, думка твору проста й зрозуміла, з іншого, словосполучення «жди мене» звучить як заклинання «Амінь» у молитві в I строфі, наказ – у II строфі, в III – як гімн кохання. Гармонію душі герой знаходить у поєднанні природного (чекати, значить вірити, сподіватися, любити) та божественного початку (вірі надії, любові), що й дає цілісність всьому художньому твору.

Яке враження справив на вас цей вірш? Чи важко вам було слухати вірш?

Які слова вам у вірші незрозумілі?

Словникова робота (при потребі пояснення значення незрозумілих слів).

Звукопис: добирання звуків у віршованій мові, яке має художньо-виразне значення. Видами звукопису є **асонанс** (повторення голосних звуків), **алітерація** (повторення приголосних звуків).

Інверсія (перестановка): зворотний порядок слів, коли підмет і присудок "мі няються місяцями.

Епістолярна форма: в перекладі з грецької - лист, послання.

Послання: літературний твір (зазвичай у віршовій формі) у вигляді звертання до якої-небудь особи або групи осіб.

Анафора: Стилістичний прийом, що полягає в повторенні однакових звуків, складів, слів на початку віршованих рядків чи строф

Антитеза: Протиставлення явищ, понять, почуттів, думок, характерів.

Учитель. Цей вірш допоміг вижити і повернутися додому тисячам, мільйонам солдатів, які пішли на фронт під час Великої Вітчизняної війни. Тому значення його важко переоцінити.

Вперше вірш був прочитаний солдатам на фронті в Північній армії. Він став ліками від туги за жінками та коханими дівчатами, залишеними вдома. А в кінці січня 1942 року «Жди мене» надрукували в газеті «Правда». Вірш став всенародним. Солдати вирізали його з газет, переписували, вчили напам'ять, посилали в листах дружинам і коханим.. Найцінніше для солдат, які були на війні , знати, що їх чекають, люблять, моляться, пам'ятають.

Слова «Жди мене» стали солдатським паролем у них закладено все – віра, надія, любов. Пізніше такі вирізки знаходили в нагрудних кишенях поранених і загиблих. Навіть гітлерівські солдати перекладали цей вірш рідною мовою і вчили. Для

єврейського батальйона британської армії у 1943 році цей вірш, перекладений на іврит, був найпопулярнішою піснею на війні. До речі, і зараз в Ізраїлі це одна з найпопулярніших пісень. Найцінніше для солдат, які були на війні, знати, що їх чекають, люблять, моляться, пам'ятають.

Найцінніше для солдат, які були на війні, що їх чекають, люблять, моляться, пам'ятають.

У 1943 році за сценарієм Симонова був знятий фільм (режисер Стоппер), з однойменною назвою, де головну героїню зіграла В. Серова.

(Лист з фронту)

«Жди мене» - твір про кохання, хоча це слово жодного разу не згадується. Але кожний, хто відкриває його для себе знову і знову, це розуміє. І, як кожен витвір мистецтва, вірш робить людину кращою, чистішою і морально багатшою.

Поезія знайшла відгук у серці кожної людини. А зауральські жінки написали свою відповідь на вірш К. Симонова «Жди мене». Ця поезія отримала назву «Жду тебе» і доброю вісточкою полетіла знову на фронт.

Читання підготовленим учнем вірша «Жду тебя»

*Жду тебя, хороший мой.
Очень крепко жду.
Жду уральскою зимой,
Жду весной в цвету.
Жду тебя, и дни бегут,
Гаснут вечера.
И со мною вместе ждут
Все, кто ждал вчера.
Ждут по-прежнему друзья,
Всею душой любя.
Что ни делала бы я,
Это для тебя.
Для тебя припасено
Все давным-давно,
И початое вино
Выьем мы вдвоем.
Снятся мне твои черты,
Где же ты теперь?
Жданный мой, когда же ты*

*Постучишься в дверь.
Верно, ты придешь опять,
Ласковый, родной.
Милый, я умею ждать,
Как никто другой.*

• **Компаративний аналіз:**

- Чим схожі вірші «Жди мене» і «Жду тебе»? *(В обох поезіях звучить мотив очікування; є схожі образи: природи, друзів і т. д.)*
- Які відмінності ви помітили? *(Друзі теж чекають ліричного героя з війни, відсутні образи матері і сина)*

Тема очікування коханих з війни актуальна і сьогодні. Чому? *(Бо на Сході України уже 5-й рік іде війна)*

Зовсім молоді люди, яким тільки кохати і бути коханими, захищають цілісність нашої держави. А вдома на них чекають їх кохані, жінки, матері. Ось послухайте вірш Андрія Куликова «Жінкам, які провели коханих на війну, присвячується», написаний до свята 8 Березня 2015 року.

Довкола війна, а у нас – кохання.

Ти просиш : «Не їдь!» А я мовчу.

Ну, так: небезпечно.

Та де гарантія,

Що не поїхавши, тебе захищу?

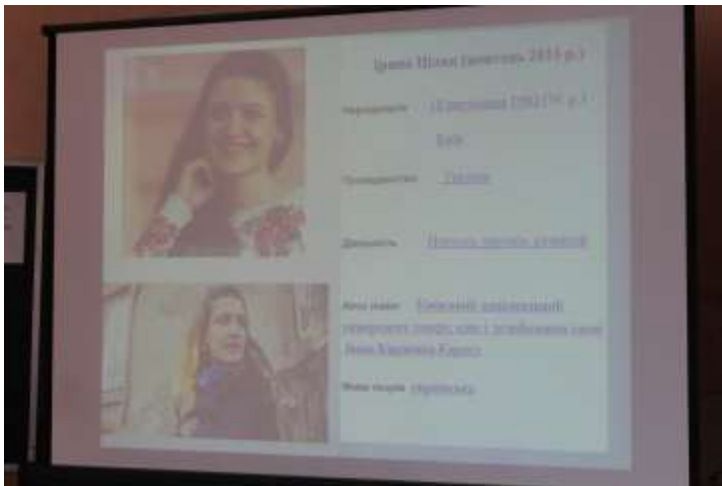
Як встоїть наша з тобою столиця,

Якщо я не буду у тому селі,
Під котрим вороже військо з'явилося,
А ми – бо мене не було – відійшли?
Я зовсім не хочу з тепла у вогонь.
Тим більше – «Не їдь, благаю», - ти просиш.
Але кохання твоє – як бронь.
Я поїду. І виживу. І переможу.

Жителі наших сіл теж були чи є учасниками цих подій. Серед них Бондаренко О.О., Кардаш А.В., Остроушко О. М., Підплета В.В., Коломієць В.Д., Поторій І.С., Рябчич В.О., Лисиця В. , Мандаліна О., Ковтун І.О., Івахненко В. М., Шепелюк М.Г., Бурий А.В. і інші.

Бурий Анатолій Віталійович – це тато учениці нашого класу Бурої Лени. Я думаю, що їхня сім'я, сім'ї інших учасників АТО знають, що таке чекати звістки від рідних і коханих. І хоч зараз це не листи, а СМС-ки, телефонні дзвінки, але їх чекають з нетерпінням.

А значить, вірш радянського поета Костянтина Симонова "Жди мене" отримав нове життя. (Перегляд відеоролика «Бійці АТО читають відео звернення «Жди мене»

Українська поетеса [Ірина Цілик](#) написала вірш «[Повертайся живим](#)». З часом твір став дуже особистим – адже її чоловік , письменник [Артем Чех](#), також пішов на фронт. Вірш присвячено тим, хто воює за Україну, яких живими чекають вдома. Зворушливості віршу додає й те, що записували його безпосередньо в зоні

бойових дій, де серед соняшників та бронетехніки йдуть у бій українські військові.

Читання вірша підготовленим учнем

Ти, головне, повертайся додому,
Врешті знімай запліюжені берці
І вчися наново жити потому
З перепрошеною вірою в серці.

Ти, головне, повертайся, здолавши
Чистого зла не прожований стогін,
І відпускай цю ненависть назавше
Посеред мирної тиші густої.
Ти, головне, повертайся тим ляхом,
Що вбереже твої душу і тіло.
Чорна земля із розпеченим пахом
Тільки дощу, а не крові хотіла.
Ти, головне, повертайся до мами.
Десь там сивіючи за видноколом,
Матері тужать і друкать домами,
Що пахнуть ніжністю та
корвалолом.
Ти, головне, повертайся назовсім
І народи-посади-споруди, а
Вже у твоєму дітиську курносім
Виросте радість нова і правдива.
Ні, ця війна не потрібна нікому.
Так, ми її не пробачимо, себто
Перемагай і вертайся додому.
Просто живим повертайся, і все тут.

Сестри Тельнюк поклали цей вірш на музику. У 2014 до Дня Збройних Сил України році цей вірш зазвучав як пісня. Чимало військових довгий час вважали пісню своїм оберегом. Жінки-ведучі ТСН також заспівали цю пісню.

Перегляд відео «Повертайся живим»

Перед тим як ви послухасте цю композицію, подумайте:

- Чим схожі вірші К. Симонова та І. Цілик? *(звучить мотив очікування з війни)*
- Чим відрізняються поезії? *(вірш К. Симонова написаний від імені чоловіка, вірш І. Цілик – жінки)*

В Україні з 2007 року існує соціальний

інтернаціональний телевізійний проект пошуку людей «Жди меня». За цей час було знайдено більше 150 000 людей.

В інтернеті сьогодні з'явилося багато відеороликів з виконанням вірша К.Симонова знаменитими артистами. А в 2014 році за участю співробітників каналу «1+1» цей вірш вперше зазвучав українською мовою в перекладі Юрія Гончарова. (Перегляд відеоролика)

IV. Підбиття підсумків уроку.-

уроці?-

- Що навчилися робити?
- Як ви вважаєте, у чому полягає актуальність вірша для наших днів?
- Чому такі твори нам потрібні?
- Які почуття викликали у вас поезії, що прозвучали на уроці?

У. Домашнє завдання: вірш Симонова «Жди мене» вивчити напам'ять.

- Що нового ви сьогодні дізналися на

